Kultursceenen Navet

Hannah Larsen

Handledare: Nils Björling & Daniel Norell

ACE X06 Kandidatarbete i Arkitektur

2026

I ritsalstudio 5 har vi arbetat med ett ombyggnadsprojekt av SKF:s gamla datacentral i kombination med stadsutveckling för hela projektområdet. Det specifika projektområdet karaktiseras idag av mycket hårdbelagd yta med en del industriversamheter och mycket yta parkering. Det är ett område som fortfarande idag är präglat av många lager byggnadshistoria och infrastruktur. Det är därmed ett komplex men väldigt intressant område att ta sig an. SKF har haft ett stort inflytande i stadsdelen och SKFs gamla datacentral är placerad som en diamant, i mitten av detta komplexa område med närhet till Säveån och den grönska som finns som ett stråk kring vattnet. Runt om projektområdet finns det stora noder så som Gamlestadens Fabriker, Gamlestadens Torg och SKFs spårvagnshållplats som leder en mot Gamlestadens centrum. Det är även en stadsdel under utveckling som har stor potential att locka fler invånare och besökare, vilket gör projektområdet väldigt relevant att omvandla, utveckla och förbättra.

Ur ritsalstudio 5 projektbrief:

"Det är upp till varje projekt att precisera en stadsbyggnadsstrategi samt ett koncept och ett multifunktionellt program för byggnaden som tar vara på de förutsättningar som kartläggning och analys av stadslandskapet och byggnaden ger. Programmet skall innefatta bostäder samt en publik funktion som till exempel bibliotek eller verksamhetslokaler för utbildning, sport eller kultur. Konceptet för byggnaden ska inkludera ett scenario med en beskrivning av vilka aktörer från offentlig-, privat- eller civil-sektor som är involverade i omvandlingen."

Uppgiften har för mig blivit komplex, och jag har haft svårt att navigera mellan flera koncept inom samma projekt som dessutom ska kunna kopplas samman i ett större sammanhang. Samtidigt har jag velat använda den kunskap jag samlat in i den parallella kursen ACE 670 Teori och perspektiv på arkitektur, där jag arbetat med offentliga rum och stadsrum som ska vara tillgängliga för alla i staden, och som jag valt att kalla för "offentliga vardagsrum". Jag utmanade mig själv genom att ta fram tre separata koncept och därefter försöka länka samman dem.

I byggnadsdelens offentliga del valde jag att arbeta med ett scenrum i kombination med caféverksamhet samt ett rum där vem som helst får vara utan att behöva betala, likt ett bibliotek. Idén till scenrummet uppstod efter att jag inventerat byggnadens trappor och såg potential i att återanvända dem som läktare till scenrummet. Jag anser att denna verksamhet passar stadsdelen och fyller ett behov som saknas idag. Den kan även locka en bred målgrupp, vilket kan bidra till ökad trygghet i området.

Mitt fokus gällande bostäderna var ett bostadskoncept som kallas "raw property", det vill säga bostäder som levereras med ett funktionspaket bestående av kök och badrum och är inflyttningsbara, men i övrigt helt råa och upp till köparen att utforma efter egna behov. Dessa bostäder kan skapa mer intressanta och ekonomiskt tillgängliga boenden, då konceptet innebär lägre ombyggnadskostnader och större frihet för den boende. Konceptet riktar sig till en specifik målgrupp som är redo att investera i sin egen bostad på detta sätt. Totalt omfattar projektet 16 bostäder, och konceptet finns idag inte representerat i Gamlestaden.Återbruk har också varit ett stort fokus i projektet. För att ytterligare minska boendekostnaderna kommer ett stort återbruksförråd att finnas tillgängligt, där material från byggnaden som rivits ut men fortfarande är användbart kan förvaras. De boende kan sedan hämta material därifrån helt gratis vid behov.

Projektets olika koncept kompletterar varandra och möts i de gemensamma rummen. Från stadsskala till byggnad har jag skapat mötesplatser – offentliga, semi-offentliga och privata – för Gamlestadens invånare och besökare. Projektet har resulterat i en tydlig röd tråd där trivsamma rum står i centrum. Jag har fokuserat på få men genomtänkta grepp som skapar hållbara och kvalitativa miljöer, både för att hålla nere kostnaderna och för att skapa möjligheter att mötas eller bara vara, ungefär som ett vardagsrum fungerar.

Interiört perspektiv
taget från innergården.

Exteriört perspektiv
taget från norra fasaden.

Kulturscenen Navet.

ACE X06 - Kandidatarbete

Hannah Larsen

Kulturhuset Navet är ett ombyggnadsprojekt av SKF:s tidigare datacentral söder om Såvelln i Gamlestaden. Byggnaden är ursprungligen utformad för ett mycket specifikt syfte, vilket förebrående präglar dess arkitektur och identitet. Trots vare sig historiska värde och sitt centrala läge har byggnaden stor potential att bli en mötesplats för stadsdelen genom sin nya funktion som kulturscen, offentligt vardagsrum och bostäder.

Den publika delen består av ett flexibelt scenrum som kan användas som aula, föreläsningssal, kulturscen, gratisbio och för andra typer av evenemang. I anslutning till scenen finns ett café med uteservering med Homsgatan. På den tvärgående västsidan ligger ett offentligt vardagsrum med soffor, fåtöljer, studieplatser och bokhyllor som erbjuder en kostnadsfri plats för stadens invånare under byggnadens öppettider. Rummet kan även fungera som loungeyta vid större evenemang när tidigare är full av besökare.

I byggnaden finns också en bostadsrättsförening med ett koncept kallat "Nå lägenheter". För att göra bostäderna mer tillgängliga i hålls ombyggnadskostnaderna nere genom att lägenheterna endast utrustas med kök, badrum och nödvändiga installationer, medan övriga ytor lämnas öppna för de boende att själva utforma. Planlösning och interiör kan därmed anpassas efter individuella behov och önskemål. Projektet präglas av ett starkt fokus på hållbarhet och återbruk. Material som redan finns i byggnaden, såsom innerväggar, dörrar och gipsskivor, tas till vara och lagras i ett gemensamt återbruksförråd som de boende kan använda kostnadsfritt. Genom återbruk, robusta material och flexibla bostäder skapas hem som är byggda för att kunna användas och uppskattas under lång tid.

Navet ligger centralt i utvecklingen av Gamlestaden, där områdets har omgestaltats med fokus på den gröniska och de kvaliteter som Såvelln tillför. Nya stråk för fotgängare och cyklister har skapats för att göra stadsdelen mer tillgänglig och för att knyta samman de viktiga noder som SKF, East Square och Gamlestadens fabriker utgör, utan att infrastrukturen står i vägen för handel. Bytespunkten och Homsgatan har breddats för att ge plats åt cykelstråk, biltrafik, trädplanteringar och gatuparkering. Nya mötesplatser som torg, lekplatser och stråk har också tillförts för att skapa en mer levande och trivsam stadsmiljö.

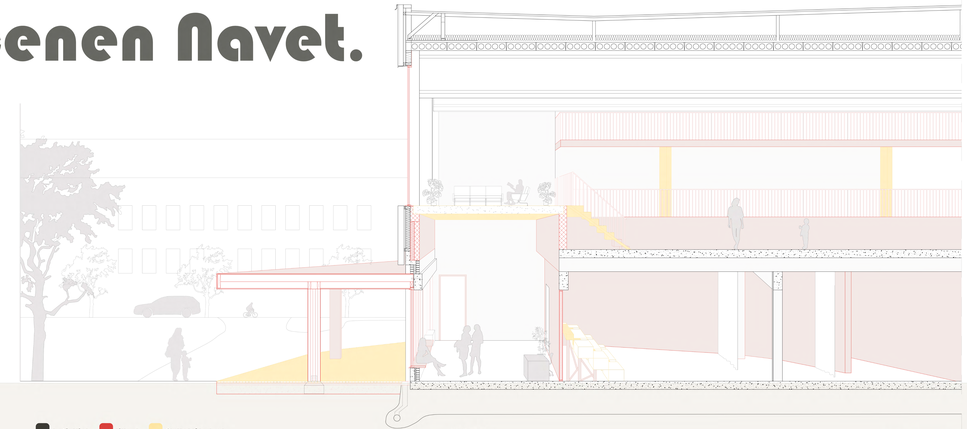

befintligt tillagt flyttat/återbruk

sektion a-a
skala 1:50

0 1 2

den tomma bostaden

För att ge fler möjlighet att köpa en egen bostad i staden och samtidigt hålla kostnaderna nere inreds lägenheterna endast med kök, badrum och andra nödvändiga installationer. Resterande utformning lämnas åt de boende att själva bestämma. Lägenheterna görs i olika storlekar för att passa både barnfamiljer och för försäljningsköpare. Genom att själv kunna påverka interiören skapas också ökad trivsel och identitet.

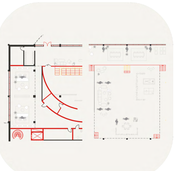

det offentliga rummet

Gemensamma ytor finns både för byggnadens besökare och de boende. På entréplan fungerar ungymnes som en plats för att låsa sidningen, låna en bok, studera eller sköta skydd från vädret.

På de privata våningarna fungerar ytan som en traditionell innergård. Här finns plats för gemensam odling, utplatser, aktiviteter och en inskärgård – fast inomhus.

allmän/privat yta

Gränsen mellan det offentliga och det privata är tydlig för att skapa trygghet. De offentliga ytorna ligger på entréplan medan bostäderna finns på plan 2 och 3. De boende har även tillgång till stora gemensamma ytor, som vinterträdgården på tolfte och det stora vardagsrummet i den gamla ventilationsskorstenen. Dessa lämnar även plats åt mer informella mötesplatser för att skapa ett trevligare och mer attraktivt boende.

återbruk

I omvandlingsprojektet har återbruk varit centralt för att skapa ett ekonomiskt och ekologiskt hållbart projekt. Framför allt handlar det dock om att bevara byggnadens själ vilket gör att mycket har sparats. Rutten gjort det möjligt för stora delar av den tunga betongstommen att stå kvar. Det har också varit återbruksförråd på entréplan, där material som inte ut men fortfarande kan användas tas till vara. Materialet är gratis för alla boende att använda.

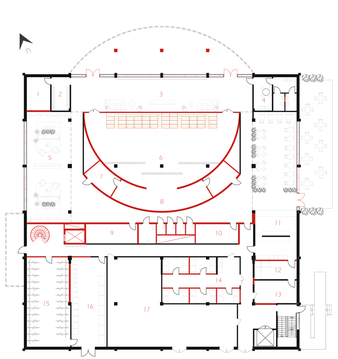

1. Stöd
2. Garderob
3. Lobby
4. Personalyta
5. Offentligt vardagsrum
6. Scenrum
7. Teknikrum
8. Loungé
9. Förråd
10. Förråd
11. Café
12. Disk
13. Förråd
14. Toalettutgång
15. Cykelrum
16. Sjörum
17. Återbruksförråd

entréplan
skala 1:200

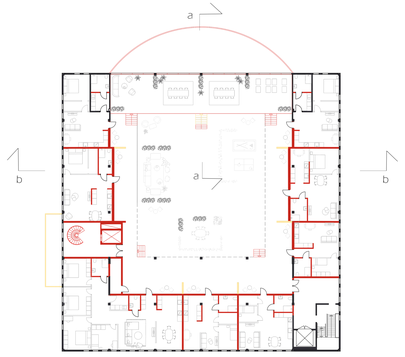

plan 2
skala 1:200

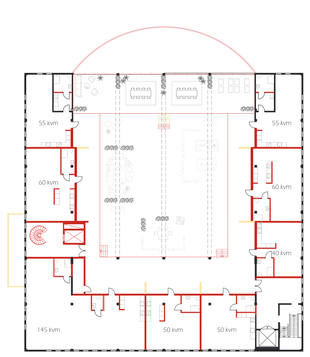

plan 3
skala 1:200

fasad norr
skala 1:200

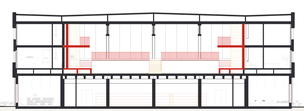

sektion b-b
skala 1:200

fasad öst
skala 1:200

befintligt tillagt flyttat/återbruk

0 5 10 20

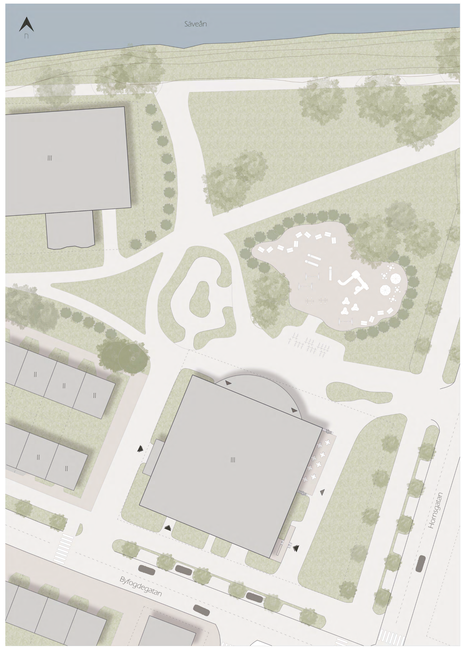

situationsplan

Skala 1:400

0 10 20

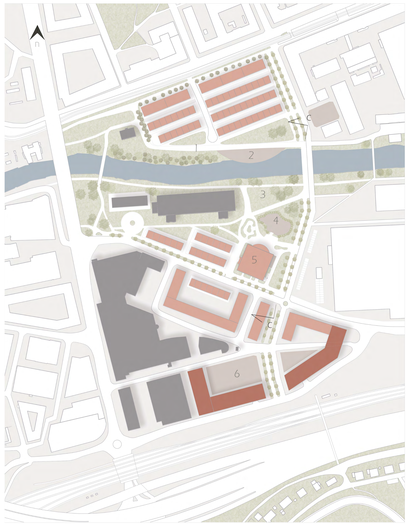

stadsplan

Skala 1:2000

befintlig bebyggelse bostäder kontor

0 50 100 200

6 nya platser i Gamlestaden

1. Gångstråk båda sidor om Säveån
2. Brygga vid vattnet
3. Grön park
4. Lekplats
5. Kulturscenen Navet
6. Torg med verksamheter och tydliga stråk till Gamlestadens Fabriker och SKF

nybyggnation

Tillagd BTA	**19 709 kvm**
Tillagd BTA	**104 400 kvm**
varav	**42 000 kvm kontor**
och	**62 400 kvm bostäder**

platsanalys & värdekarta

Projektområdet är komplext, med stark historia och identitet, inklämt mellan flera lager av infrastruktur i väst och söder. Området delas dessutom i två delar av Säveån som rinner genom platsen. Samtidigt omges det av stora knutpunkter där många invånare och besökare rör sig dagligen.

Platsens största potential finns kring Säveån och de gröna stråk som annars är sällsynta i området. Även de omkringliggande knutpunkterna skapar möjligheter, särskilt genom att göra området lättare att röra sig igenom istället för runt. Därför har stadsbyggnadens främsta fokus varit att skapa stadsrum vid vattnet där människor vill vistas och stanna kvar. De gröna stråken har förstärkts och förlängts genom tydliga alléer där träden visar riktningen och gör området enklare att orientera sig i. Fotgängare och cyklister har också fått större plats genom nya stigar och stråk.

Stadsbyggnads hierarki

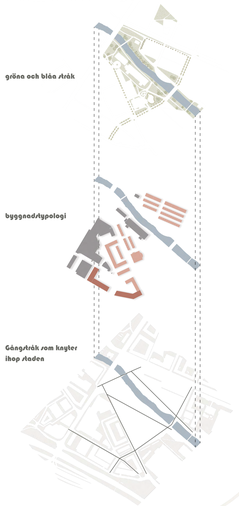

sektion a-a

Skala

Stadsplan

Skala 1:4000

0 50 100 200